

Stedelijke
Wmo-Adviesraad Amsterdam

Aan: het College van Burgemeester en Wethouders van Amsterdam
t.a.v. de heer A. Scholtes, wethouder zorg
Postbus 202
1000 AE Amsterdam

Amsterdam, 14 november 2023

Onderwerp: Gevraagd advies over het concept-beleidskader sociale basis Amsterdam

Geachte heer Scholtes,

Op uw verzoek d.d. 27 september 2023 adviseert de Stedelijke Wmo-Adviesraad u hierbij over het concept-beleidskader sociale basis Amsterdam.

Na een eerste bespreking op 19 oktober 2023 heeft de Wmo-Adviesraad schriftelijk vragen voorgelegd aan de behandelend ambtenaren, die deze hebben beantwoord. Op 9 november 2023 heeft de raad met Roos Vollemans en Gerben Menke op basis hiervan een nuttig mondeling overleg gehad.

De Wmo-Adviesraad adviseert u als volgt:

1. Positief over de hoofdlijnen van het beleidskader: meerjarig subsidiëren van kernpartners en gebiedsspecifieke partners met een cruciale rol, alliantievorming met een overzichtelijk aantal partners, meer focus op evidence informed/based werken, monitoring, verantwoording en informatievoorziening gericht op de opgave en vereenvoudiging subsidiestelsel.
2. Herschrijf de tekst volledig. De tekst is nu erg lang, vaak weinig concreet en daarmee niet doelgericht. Hierdoor is het zoeken wat de kaders voor de uitwerking in de praktijk zijn.
3. Maak eenmalig een inventarisatie van criteria m.b.t. monitoring en effectmeting en start tijdig met de monitoring.
4. Versterk de relatie tussen sociale basis en buurtteams en zet meer in op samenwerking met de eerstelijns zorg.
5. Besteed extra aandacht aan fysieke toegankelijkheid als onderdeel van inclusie.
6. Maak de passage over anti-discriminatie en inclusie bij partners minder vrijblijvend.
7. Zet vrijwilligers aanvullend of ondersteunend in en zorg dat er niet teveel van ze wordt verwacht.

Hieronder een nadere toelichting op deze zeven adviezen:

Ad 1 Positief over de hoofdlijnen van het beleidskader: meerjarig subsidiëren van kernpartners en gebiedsspecifieke partners met een cruciale rol, alliantievorming met een overzichtelijk aantal partners, meer focus op evidence informed/based werken, monitoring, verantwoording en informatievoorziening gericht op de opgave en vereenvoudiging subsidiestelsel.

De Wmo-Adviesraad kan deze hoofdlijnen van het beleidskader onderschrijven. Op het punt monitoring, verantwoording en informatievoorziening zal onder 3 nader worden ingegaan.

Ad 2 Herschrijf de tekst volledig. De tekst is nu erg lang, vaak weinig concreet en daarmee niet doelgericht. Hierdoor is het zoeken wat de kaders voor de uitwerking in de praktijk zijn.

De sociale basis is belangrijk voor veel Amsterdammers en voor een goede uitwerking in de praktijk moet het beleidskader helder zijn. Het beleidskader is een stuk van de centrale stad dat de gemeenteraad vaststelt en de dagelijks besturen van stadsdelen en stadsgebied uitwerken. Dit wordt naar het oordeel van de Wmo-Adviesraad niet voldoende duidelijk in de voorliggende versie. Het stuk spreekt bijvoorbeeld van “we”; wie wordt hier mee bedoeld? Ogenscheinlijk de Amsterdammer, maar daarvoor is het stuk niet bedoeld. Het zou mooi zijn als er te zijner tijd een publieksversie kwam, maar in het beleidskader van de centrale stad voor de stadsdelen moeten de rollen en verantwoordelijkheden duidelijk worden aangegeven.

Geef bijvoorbeeld duidelijk aan wat de kaders zijn en aan welke voorwaarden de uitwerking moet voldoen. Een voorbeeld (p. 5): “De buurtteams hebben een belangrijke rol bij het gebieds- en opgavegericht werken, maar de samenwerking en afstemming tussen de sociale basis en de buurtteams vraagt nog aandacht.” Stel in plaats hiervan het kader en stel als eis dat in de uitwerking een goede samenwerking tussen de sociale basis en buurtteams concreet vormgegeven is.

Ad 3

Maak eenmalig een inventarisatie van criteria m.b.t. monitoring en effectmeting en start tijdig met de monitoring.

De Wmo-Adviesraad sluit zich aan bij het ontwikkelen van kwantitatieve en kwalitatieve criteria met betrekking tot monitoring en effectmeting. Deze criteria dienen zo snel mogelijk (maximaal een jaar) na vaststelling van het beleidskader uitgewerkt te worden. Alleen dan kan het beleidskader nog in de periode dat het van kracht is ook gemonitord worden. In het beleidskader zou deze opdracht expliciet aan de stadsdelen moeten worden gegeven. Een eenmalige inventarisatie van de nu beschikbare criteria (en kijk daarbij ook naar wat andere gemeenten doen) door de centrale stad kan de keuze van de meest geschikte criteria ondersteunen. Zeker voor de organisaties die een meerjarige, omvangrijke subsidiëring krijgen is dit van belang.

Ad 4

Versterk de relatie tussen sociale basis en buurtteams en zet meer in op samenwerking met de eerstelijns zorg.

In de opdrachtgeving van de gemeente aan de sociale basis, en dan met name met betrekking tot de buurtteams, zou expliciet moeten worden aangegeven dat een intensieve samenwerking noodzakelijk is om de mensen te bereiken die deze voorzieningen nodig hebben.

Spreekuren van de buurtteams in de locaties van de sociale basis zijn een must. Medewerkers van de sociale basis moeten intensief worden getraind om het belang van deze spreekuren te onderkennen en te faciliteren. Het gaat dan om klantgericht werken, fysieke toegankelijkheid en continuïteit van dienstverlening.

Een concreet initiatief vanuit de sociale basis, het instellen van buurtbanen, wordt door de Wmo-Adviesraad zeker ondersteund. Het uitgangspunt van dit initiatief biedt ons inziens veel perspectief. Het gaat om mensen die al jaren vrijwillig in de buurtcentra waardevol werk verrichten. Zij zouden een actieve rol kunnen spelen om de buurtteams te ondersteunen die spreekuur hebben in de buurtcentra.

Als mystery guests hebben wij geconstateerd dat het in de huidige situatie nog wel eens misloopt wanneer mensen zich aanmelden voor een spreekuur van de buurtteams.

Tevens zal de sociale basis meer moeten inzetten (in aansluiting bij het Amsterdams zorgakkoord, Amsterdam vitaal en gezond en gezond actief leven Amsterdam) op samenwerking met de eerstelijns zorg.

Ad 5 Besteed aandacht aan fysieke toegankelijkheid als onderdeel van inclusie.

Inclusiviteit begint met toegankelijkheid. Toegankelijkheid vereist een structureel beleidsmatige, professionele aanpak, inclusief het tijdig raadplegen van ervaringsdeskundigen. Zolang deze aanpak niet consequent door de gemeente wordt uitgedragen, zal de stad niet werkelijk inclusief worden.

Een stad wordt niet toegankelijk van een buurtinitiatief om een speeltuin toegankelijk te maken. Een stad wordt toegankelijk, wanneer het beleid van de gemeente er structureel op is gericht om toegankelijkheid te bevorderen. Dit raakt aan alle beleidsterreinen. Toegankelijkheid voor mensen met een beperkte mobiliteit begint bijvoorbeeld met voldoende parkeerplekken voor invaliden, en voldoende toegankelijke openbare toiletten. Verder is niet ieder Huis van de Wijk nu toegankelijk voor bijvoorbeeld scootmobielen. Ook bij zwembaden laat de toegankelijkheid voor mensen die minder mobiel zijn helaas vaak te wensen over.

Toegankelijkheid vereist verder een vergunningenbeleid dat bij stadsvernieuwing toegankelijkheid als eis stelt. Dit geldt voor herinrichting van de stad zelf: een voorbeeld is de net opgeleverde nieuwe steiger voor rondvaartboten bij het Centraal Station, die niet toegankelijk is voor kinderwagens, rollators en rolstoelen. Het geldt ook voor het afgeven van vergunningen bij (ver)bouw en opening van openbare en publieke gebouwen zoals musea en horeca. Toegankelijkheid – inclusief een toegankelijk toilet! – zou daarbij een vereiste moeten zijn. Neem als voorbeeld Engeland en Ierland, waar toegankelijkheid wordt geëist, ook in monumentale en historische gebouwen.

Ten slotte wijst de raad er nog op dat informatie over de toegankelijkheid van een locatie standaard op websites te vinden zou moeten zijn.

Ad 6 Maak de passage over anti-discriminatie en inclusie bij partners minder vrijblijvend.

M.b.t. anti-discriminatie en inclusie ‘verwacht de gemeente van partners dat zij hieraan aandacht besteden in de interne organisatie’. Dit is naar het oordeel van de raad te vrijblijvend geformuleerd. Welke richtlijnen worden hieraan gegeven, hoe wordt dit getoetst? Welke doelen zijn er? Wat gebeurt er wanneer deze doelen niet worden gehaald? De gemeente heeft hierin echt een grotere rol; formuleer dus de kaders waarbinnen dit moet worden vormgegeven.

Ad 7 Zet vrijwilligers aanvullend of ondersteunend in en zorg dat er niet teveel van ze wordt verwacht.

Vrijwilligers leveren, zoals het stuk terecht opmerkt, een belangrijke bijdrage aan de sociale basis en er worden veel taken bij vrijwilligers belegd. Dit geldt ook voor andere onderwerpen, zoals het aanvullend openbaar vervoer (AOV). De Wmo-Adviesraad is uiteraard blij met de inzet van vrijwilligers, maar maakt zich zorgen over een trend die hij observeert: vrijwilligers lijken steeds vaker niet aanvullend of ondersteunend, maar eerder een goedkope manier om reguliere taken in te vullen. De raad verzoekt u dan ook ervoor te waken dat het beroep dat op vrijwilligers wordt gedaan realistisch is en dat ze niet als onbetaalde beroepskrachten worden gebruikt.

Iets vergelijkbaars geldt voor de omvang van het beroep dat op vrijwilligers (en ook mantelzorgers en het eigen netwerk van de Amsterdammer) gedaan wordt. Er wordt erg veel van vrijwilligers verwacht. De Wmo-Adviesraad ontvangt van meerdere kanten signalen dat er een groot tekort is aan vrijwilligers, o.a. van Buurteams en Wijkteams. Vrijwilligers die er zijn haken soms af door het vele werk dat met (te) weinigen wordt gedaan. Ook komt de samenwerking tussen verschillende organisaties hierdoor onder druk te staan. De raad adviseert u om hier goed op te letten.

De Wmo-Adviesraad hoopt dat u deze adviezen bij de opstelling van de definitieve versie van het kader ter harte zult nemen en ziet uit naar uw reactie.

Met vriendelijke groet,

namens de Stedelijke Wmo-Adviesraad Amsterdam,

Marianne Kraaijeveld, voorzitter